

Vai trò của HTX trong xây dựng nông thôn mới nâng cao, nông thôn mới kiểu mẫu

Đến nay, toàn tỉnh đã có 45 xã được công nhận xã nông thôn mới (NTM) nâng cao, 5 xã được công nhận xã NTM kiểu mẫu. Để xây dựng NTM tiếp tục đi vào chiều sâu, hiệu quả và bền vững, việc phát huy vai trò của các HTX cũng như các cơ chế, chính sách hỗ trợ cho khu vực này là một yếu tố vô cùng quan trọng.

Hiện có khoảng 250 HTX tham gia liên kết sản xuất với hơn 20 doanh nghiệp.

Củng cố, nâng cao hiệu quả hoạt động của các HTX

Trong bộ tiêu chí quốc gia về xây dựng NTM, tiêu chí số 13 về hình thức tổ chức sản xuất liên quan mật thiết với các tiêu chí khác. Vậy nên, hình thức sản xuất chính là nhân tố quyết định đến sự phát triển bền vững trong xây dựng NTM, bởi hình thức sản xuất tác động trực tiếp đến việc nâng cao thu nhập cho người nông dân. Theo bộ tiêu chí xã NTM giai đoạn 2021 - 2025 của tỉnh, các HTX chỉ cần hoạt động hiệu quả theo Luật Hợp tác xã, có mô hình liên kết sản xuất với tiêu thụ sản phẩm chủ lực, bảo đảm bền vững. Đồng thời, các sản phẩm chủ lực cần thực hiện truy xuất nguồn gốc, xây dựng vùng nguyên liệu và được chứng nhận VietGAP (hoặc hành nông nghiệp tốt) hoặc tương đương để đạt tiêu chí 13. Tuy nhiên, trong xây dựng NTM nâng cao và kiểu mẫu, các chỉ tiêu trong tiêu chí 13 được cụ thể hóa, nâng cao hơn như: phải có sản phẩm OCOP được xếp hạng đạt chuẩn hoặc tương đương, có mô hình kinh tế ứng dụng công nghệ cao hoặc mô hình nông nghiệp áp dụng cơ giới hóa các khâu, liên kết theo chuỗi giá trị gắn với bảo đảm an toàn thực phẩm; ứng dụng chuyển đổi số để truy xuất nguồn gốc sản phẩm chủ

lực... Để nâng cao vai trò của HTX trong xây dựng NTM nâng cao, kiểu mẫu, những năm qua, tỉnh đã có nhiều chính sách khuyến khích tích tụ ruộng đất, hỗ trợ liên kết sản xuất và tiêu thụ sản phẩm, chuyển đổi cơ cấu cây trồng, quy hoạch các vùng sản xuất tập trung, tạo điều kiện để các HTX đẩy mạnh sản xuất, kinh doanh; đồng thời đặc biệt quan tâm đến công tác chuyển đổi, tổ chức lại hoạt động của các HTX theo Luật Hợp tác xã, phát triển các mô hình HTX kiểu mới hoạt động hiệu quả. Liên minh HTX tỉnh đã hỗ trợ các HTX tiếp cận thị trường, định hướng sản phẩm chủ lực, hỗ trợ vay vốn đầu tư mở rộng sản xuất, xây dựng thương hiệu, nhãn mác sản phẩm. Hàng năm, Liên minh HTX tỉnh còn tổ chức các lớp bồi dưỡng nghiệp vụ quản lý, trang bị kiến thức quản trị kinh doanh cho đội ngũ cán bộ HTX nhằm đổi mới tư duy phát triển kinh tế, tiếp cận thị trường, kết nối với các doanh nghiệp, xây dựng chuỗi liên kết sản xuất, tiêu thụ sản phẩm.

Ông Nguyễn Tổng Thìn, Phó Chủ tịch Liên minh HTX tỉnh cho biết: Những năm gần đây, kinh tế tập thể, HTX đã có bước phát triển mới về số lượng, chất lượng; hoạt động được nâng cao với nhiều loại hình dịch vụ, tạo điều kiện cho các thành viên, hộ nông dân chuyển dịch cơ

cấu cây trồng, vật nuôi, nâng cao năng suất chất lượng sản phẩm, thúc đẩy sản xuất, kinh doanh ở khu vực nông thôn phát triển. Hệ thống hạ tầng kinh tế - xã hội nông thôn đổi mới từng ngày, diện mạo nông thôn ngày một khang trang, phát triển theo hướng hiện đại, văn minh. Hoạt động dịch vụ trong các HTX phát triển đa dạng gắn với chuỗi giá trị đáp ứng ngày càng tốt hơn yêu cầu phục vụ sản xuất và đời sống dân sinh.

HTX - lực lượng cốt lõi trong phát triển kinh tế - xã hội bền vững

Thực tiễn xây dựng NTM, kinh tế tập thể mà nòng cốt là HTX nếu phát triển đúng hướng sẽ là một yếu tố và động lực cơ bản góp phần tạo nền tảng để thúc đẩy quá trình xây dựng NTM. Điều đó cho thấy, trong những năm gần đây, với yêu cầu cơ cấu lại sản xuất nông nghiệp, kinh tế HTX đã có bước phát triển mới về số lượng, hiệu quả hoạt động được nâng cao với đủ các loại hình dịch vụ thúc đẩy sản xuất - kinh doanh ở khu vực nông thôn phát triển. Hiện nay, toàn tỉnh có 481 HTX, trong đó 363 HTX nông, lâm, ngư nghiệp, thủy sản, tăng 32 HTX so với năm 2020, đã có 72 HTX nông nghiệp chiếm gần 20% tổng số HTX nông nghiệp xây dựng được trên 70 sản phẩm có thương hiệu, nhãn mác, đạt tiêu

chuẩn OCOP từ 3 - 4 sao giúp nâng cao chuỗi giá trị sản xuất nông nghiệp, quảng bá đặc sản nông sản địa phương, tiếp cận với nhiều kênh tiêu thụ được thị trường trong và ngoài tỉnh đánh giá cao. Đã có 250 HTX nông nghiệp tổ chức liên kết sản xuất tiêu thụ sản phẩm với 20 doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh, tổng diện tích gieo trồng có hợp đồng liên kết tiêu thụ sản phẩm hàng năm 15.000 - 20.000ha, chủ yếu là liên kết tiêu thụ lúa giống, lúa Nhật, lúa chất lượng cao và cây màu, cây được liệu... Bà Nguyễn Thị Hoàng Anh, Giám đốc HTX DVNN xã An Thanh (Quỳnh Phụ) cho biết: Được sự quan tâm hỗ trợ của tỉnh, huyện, kinh tế tập thể của địa phương thay đổi hoàn toàn về "chất", thực sự là lực lượng nòng cốt trong phát triển kinh tế nông thôn, chỗ dựa cho các thành viên. Thực hiện xây dựng NTM, HTX đã hoàn thành bê tông hóa hơn 2km đường nội đồng, cứng hóa gần 1km mương, nạo vét khơi thông trên 2km sông trục cấp 3 phục vụ công tác tưới, tiêu thuận lợi. HTX đã xây dựng được vùng 5ha sản xuất lúa nếp Tam Xuân theo tiêu chuẩn VietGAP; sản lượng thóc được tiêu thụ qua hợp đồng liên kết chiếm trên 30% tổng sản lượng sản phẩm chính của HTX qua đó nâng cao giá trị thu nhập trên đơn vị canh tác.

Cùng với việc đẩy mạnh sản xuất, nâng cao thu nhập cho thành viên, các HTX còn chú trọng bảo vệ môi trường trong quá trình tham gia xây dựng NTM nâng cao, kiểu mẫu nhằm phát triển nông nghiệp theo hướng hiệu quả, bền vững. Ông Trần Thanh Sơn, Giám đốc HTX SXKD DVNN xã Bình Định (Kiến Xương) cho biết: Từ năm 2012, HTX đã mở dịch vụ môi trường thu gom và xử lý rác thải. Đến nay dịch vụ môi trường đã đi vào nền nếp, tạo được sự đồng thuận, ủng hộ của nhân dân nên tình trạng đổ rác thải ra sông, mương, đường giảm hẳn, hạn chế được tình trạng ô nhiễm môi trường ở địa phương. Đội ngũ công nhân làm khâu dịch vụ này có 5 người, cứ 2 ngày thu gom rác 1 lần ở đầu các ngõ, đưa về phân loại, xử lý ở bãi rác tập trung, không để rác tồn đọng lâu ngày.

Xác định kinh tế tập thể, HTX vẫn là xu hướng lựa chọn phát triển, đặc biệt là đối với cư dân nông nghiệp, nông thôn; là phương thức để cư dân nông nghiệp, nông thôn thoát nghèo và vươn lên làm giàu chính đáng, thời gian tới, Liên minh HTX tỉnh tiếp tục duy trì, nhân rộng các HTX gắn với chuỗi giá trị, tạo động lực cho quá trình xây dựng NTM gắn với thực hiện đề án cơ cấu lại ngành nông nghiệp; tích cực tham gia chương trình "Mỗi xã một sản phẩm".

NGÂN HUYỀN

Ứng dụng khoa học công nghệ bảo tồn và phát triển giống mít dai vàng

Mít dai vàng là cây trồng truyền thống của xã Hà Giang (Đông Hưng). Những năm qua, địa phương tích cực tuyên truyền, vận động người dân ứng dụng khoa học công nghệ trong chăm sóc, nhân giống và thâm canh cây mít dai vàng, từ đó góp phần tăng năng suất, chất lượng, bảo tồn và phát triển giống mít đặc sản một cách bền vững.

Ông Nguyễn Văn Ngọc, Bí thư Đảng ủy, Chủ tịch HĐND xã Hà Giang cho biết: Từ xa xưa, người dân xã Hà Giang đã có truyền thống thâm canh nông nghiệp, luôn tìm tòi và đưa các loại cây trồng có giá trị và chất lượng cao vào sản xuất, trong đó có cây mít dai vàng. Nhận thấy đặc tính ưu việt của cây mít dai vàng như: cây sai quả, múi dài, thịt múi dày màu vàng sậm, thơm, ngọt..., năm 2022, xã đã thành lập HTX Bảo tồn và phát triển mít dai vàng Hà Giang với nhiệm vụ sản xuất cây giống, kinh doanh vật tư nông nghiệp, bao tiêu sản phẩm quả mít và chuyển giao kỹ thuật chăm sóc, phòng, trừ sâu bệnh trên cây mít cho nông dân.

Cùng với đó, xã phối hợp với Trung tâm Tài nguyên thực vật triển khai thực hiện đề tài khoa học công nghệ cấp tỉnh "Bảo tồn và khai thác nguồn gen mít dai vàng phục vụ chuyển đổi cơ cấu cây trồng tỉnh Thái Bình". Để tài được thực hiện từ năm 2022 - 2024; trong đó đã tiến hành điều tra, đánh giá hiện trạng nguồn gen mít dai vàng tại địa phương, xác định các chỉ tiêu chất lượng chính cũng như đặc điểm nông sinh học của giống mít này. Trên cơ sở các tiêu chí như chất lượng, hương vị quả, năng suất... Sở Nông nghiệp và Môi trường đã công nhận 7 cây mít đầu dòng tại xã Hà Giang. Ông Đặng Văn Khang, thành viên HTX Bảo tồn và phát triển mít dai vàng Hà Giang cho biết: Các cây mít đầu dòng được đánh mã số, chăm sóc đặc biệt để trở thành nguồn nhân giống chính cho địa phương. Để bảo

đảm chất lượng cây giống, HTX áp dụng quy trình nhân giống khoa học, hiện đại. Hạt giống được tuyển chọn kỹ lưỡng ở nửa cuống trên của quả mít từ các cây đầu dòng, sau đó được xử lý bằng thuốc và ngâm ủ cẩn thận. Đất làm bầu ươm cũng được lựa chọn kỹ càng, bảo đảm tơi xốp và giàu dinh dưỡng, tạo điều kiện tốt nhất cho cây con sinh trưởng. Đặc biệt, tại khu nhân giống và bảo tồn mít dai vàng, HTX lắp đặt hệ thống tưới nước tự động hiện đại, giúp cây luôn nhận đủ độ ẩm cần thiết. Nhờ quy trình chặt chẽ và ứng dụng công nghệ, đến nay, HTX đã cung cấp ra thị trường hàng chục vạn cây mít giống, không chỉ phục vụ nhu cầu trong tỉnh mà còn mở rộng sang các tỉnh, thành phố như: Hà Nam, Điện Biên, Lạng Sơn, Hà Nội.

Song song với việc sản xuất cây giống, HTX còn đặc biệt chú trọng đến việc nâng cao năng lực cho bà con nông dân, phối hợp với các đơn vị, trường học tổ chức các buổi tập huấn, hướng dẫn chi tiết quy trình và kỹ thuật chăm sóc cây mít dai vàng nhằm đạt năng suất, chất lượng cao nhất. Từ chỗ cây mít được trồng tự nhiên không chăm sóc, cắt tỉa, phòng, trừ sâu bệnh, đến nay, bà con nông dân đã áp dụng các biện pháp kỹ thuật vào trồng và chăm sóc cây mít, sử dụng thuốc bảo vệ thực vật đúng cách, mang lại hiệu quả kinh tế cao. Bà Nguyễn Thị Yến, thôn Nam Tiến, xã Hà Giang cho biết: Nhờ được HTX thường xuyên hướng dẫn sử dụng các biện pháp khoa học kỹ thuật trong chăm sóc nên năng suất các cây mít dai vàng của gia đình tôi luôn đạt cao, chất lượng quả đồng đều. Hiện tại, với số lượng trồng 15 cây mít dai vàng, mỗi năm, gia đình tôi thu khoảng 20 triệu đồng.

Không dừng lại ở đó, HTX Bảo tồn và phát triển mít dai vàng Hà Giang còn xây dựng website, giới thiệu sản phẩm mít dai vàng thông qua mạng xã hội, từng bước đưa sản

phẩm lên sàn thương mại điện tử. Đặc biệt, HTX thực hiện số hóa những cây mít đầu dòng cũng như toàn bộ quy trình sản xuất cây mít giống và các sản phẩm từ quả mít như: mít tươi, mít sấy dẻo... Bên cạnh đó, bộ nhận diện thương hiệu cho sản phẩm mít dai vàng cũng được xây dựng toàn diện, bao gồm logo, tem cây mít giống, tem mít quả, nhãn sản phẩm mít tươi bóc múi, nhãn sản phẩm mít sấy dẻo. Người tiêu dùng có thể dễ dàng truy xuất thông tin chi tiết về sản phẩm thông qua việc quét mã QR Code, tăng cường tính minh bạch và lòng tin vào sản phẩm mít dai vàng đặc sản.

Ông Đặng Văn Khang, thành viên HTX Bảo tồn và phát triển mít dai vàng Hà Giang cho biết thêm: Theo thống kê sơ bộ, toàn xã hiện có gần 4 vạn cây mít có tuổi đời trên 100 năm tuổi, 108 cây mít có tuổi đời từ 50 - 100 năm tuổi. Những cây có độ tuổi cao hiện vẫn ra quả ổn định, cho năng suất cao và chất lượng quả ngon ngọt. Việc áp dụng các tiến bộ khoa học công nghệ, chuyển đổi số đã góp phần quan trọng trong việc bảo tồn và phát triển cây mít dai vàng đặc sản tại địa phương. Chúng tôi mong muốn thời gian tới, các ngành chức năng, cơ quan chuyên môn sẽ tiếp tục đẩy mạnh nghiên cứu và chuyển giao ứng dụng khoa học kỹ thuật cho HTX và người dân địa phương; tổ chức các lớp đào tạo, tập huấn hỗ trợ HTX nâng cao năng lực về công nghệ thông tin, chuyển đổi số và thương mại điện tử. Đồng thời, tiếp tục phát triển và mở rộng diện tích trồng mít dai vàng, ưu tiên trồng trên diện tích đất chuyển đổi, cải tạo vườn tạp và trồng theo đường làng, đường giao thông nội đồng để hình thành các vùng sản xuất đa tầng, đa giá trị, góp phần khẳng định giá trị và vị thế, bảo tồn và phát triển nông sản chủ lực địa phương.

THU HOÀI

Khu nhân giống và bảo tồn mít dai vàng được lắp đặt hệ thống tưới nước tự động.

Hiệu quả từ trồng dưa lê trên đất Tây Đô

Những ngày đầu tháng 6, trên cánh đồng xã Tây Đô (Hưng Hà), bà con nông dân ai cũng phấn khởi vì vụ dưa lê năm nay được mùa, chất lượng thơm ngon, dễ tiêu thụ, mang lại thu nhập ổn định, góp phần nâng cao đời sống kinh tế của nhiều hộ dân địa phương.

Có mặt từ sáng sớm tại thôn Quang Trung - vùng trồng dưa trọng điểm của xã Tây Đô, dễ dàng bắt gặp hình ảnh từng tốp nông dân tất bật thu hoạch dưa. Trên các thửa ruộng, những xe thương lái nối đuôi nhau vào tận nơi để thu mua. Dưa vừa được thu hái đã được cân và bốc lên xe ngay tại ruộng, không cần qua khâu trung gian, không lo bị tổn hàng hay bị ép giá. Ông Nguyễn Danh Diễn, một trong những hộ có diện tích trồng dưa lớn trong xã cho biết: Vụ này gia đình tôi trồng 1 mẫu dưa lê. Nhờ thời tiết thuận lợi, cây sinh trưởng tốt, quả to đều và rất ngọt. Từ năm nay được giá, bình quân từ 9.000 - 15.000

đồng/kg. Trừ chi phí, mỗi sào cho lãi khoảng 5 - 6 triệu đồng, cao gấp ba lần so với trồng lúa. Theo kinh nghiệm của bà con nông dân trồng dưa lâu năm ở Tây Đô, dưa lê là loại cây ngắn ngày, chu kỳ sinh trưởng khoảng 2 - 3 tháng, kỹ thuật chăm sóc không quá phức tạp và ít sâu bệnh. Dưa được gieo trồng phổ biến từ tháng 2 đến tháng 3 và bước vào thu hoạch từ từ tháng 5 đến tháng 6. Việc luân canh dưa lê với các loại cây trồng khác không chỉ giúp cải tạo đất mà còn hạn chế được sâu bệnh, giảm thiểu chi phí sản xuất. Bà Nguyễn Thị Vinh, thôn Trần Phú chia sẻ: Năm nay gia đình tôi trồng 7 sào dưa, thu được khoảng 30 - 35 triệu

đồng/vụ. Dưa lê dễ chăm sóc, ít sâu bệnh. Đặc biệt, đầu ra rất ổn định, thu hoạch đến đâu bán hết đến đó. Thương lái đặt hàng từ sớm và thu mua tận ruộng nên bà con rất yên tâm. Năm nay chất lượng dưa rất tốt: màu to, vỏ mỏng, cùi dày, vị ngọt thanh, rất phù hợp với thị hiếu của người tiêu dùng.

Vụ hè thu năm nay, xã Tây Đô gieo trồng khoảng 180ha cây màu, trong đó phần lớn là diện tích dưa lê, dưa hấu và một số loại rau màu khác. Các thôn Trần Phú, Quang Trung... có diện tích trồng dưa lớn nhất. Với giá bán ổn định như hiện tại, không ít hộ dân thu về gần trăm triệu đồng chỉ sau một vụ trồng dưa. Ông Bùi Văn

Chính, Phó Giám đốc HTX DVNN xã Tây Đô cho biết: Dưa lê là một trong những loại cây trồng chủ lực của địa phương, mang lại giá trị kinh tế cao và ổn định. Hàng năm giá trị sản xuất từ dưa lê chiếm 40% giá trị sản xuất nông nghiệp của toàn xã. Để tạo bước đột phá về giá trị thu nhập trên một đơn vị diện tích canh tác, địa phương tiếp tục vận động nhân dân mở rộng diện tích, quy gọn vùng trồng các cây chủ lực thị trường cần với khối lượng hàng hóa lớn, bảo đảm sự liên kết hài hòa giữa sản xuất lúa và cây màu hè thu. Trong quá trình thực hiện, địa phương chú trọng đầu tư hệ thống giao thông thủy lợi nội đồng để thuận lợi cho việc tưới,

tiêu phục vụ sản xuất cây màu hè thu; chủ động liên kết với các công ty bao tiêu sản phẩm giúp bà con được mùa, được giá.

Trồng dưa lê không chỉ mang lại lợi ích kinh tế trực tiếp mà còn góp phần quan trọng vào chuyển đổi cơ cấu cây trồng tại địa phương, thúc

đẩy sản xuất nông nghiệp theo hướng hàng hóa. Trong bối cảnh nền nông nghiệp đang từng bước chuyển mình mạnh mẽ, mô hình trồng dưa lê ở xã Tây Đô đã và đang khẳng định được vai trò, hiệu quả và giá trị thực tiễn cao. Những ruộng dưa trĩu quả, tiếng cười vang khắp

cánh đồng chính là minh chứng sống động cho sức sống mới đang lan tỏa vùng quê Tây Đô. Từ những quả dưa ngọt lành, bà con đã gạt hải niêm vui, niềm tin và cả những đổi thay tích cực cho cuộc sống hôm nay.

THANH THỦY

Ông Nguyễn Danh Diễn, thôn Quang Trung, xã Tây Đô gieo trồng gần 1 mẫu dưa lê mang lại hiệu quả kinh tế cao.